

ΛΑΖΑΡΟΣ Ε. ΒΛΑΔΙΜΗΡΟΣ

ΟΙ ΙΑΤΡΟΙ
ΣΤΗΝ ΠΑΛΙΓΓΕΝΕΣΙΑ

Με το κορμί των και την επιστήμην των

ΒΙΒΛΙΟΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ-ΒΙΒΛΙΟΚΡΙΣΙΑ

«Οι Ιατροί στην Παλιγγενεσία. Με το κορμί των και την επιστήμη των»

(συγγραφέας Δρ. Λάζαρος Ε. Βλαδίμηρος)

γράφει ο Δρ. Αριστείδης Γ. Διαμαντής, γιατρός και ιστορικός της Ιατρικής

Πρόσφατα, με αφορμή τον εορτασμό της επετείου των 200 χρόνων από την έναρξη της Ελληνικής Επανάστασης εναντίον της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας (1821-2021), εξεδόθη το ογκώδες πόνημα του γιατρού Λάζαρου Ε. Βλαδίμηρου *«Οι Ιατροί στην Παλιγγενεσία. Με το κορμί των και την επιστήμη των»*.

Αναμφίβολα, η έκδοση αυτή τιμά τον κ. Βλαδίμηρο, ο οποίος με ιδιαίτερη ευλάβεια συνέλεξε, ταξινόμησε, κατέγραψε και διέσωσε τεκμήρια, προκειμένου ο σύγχρονος αναγνώστης να πάρει στα χέρια του μια ολοκληρωμένη εικόνα από τη συμμετοχή του υγειονομικού κόσμου της εποχής στο θαύμα της Εθνικής Παλιγγενεσίας του 1821. Η πολυτελέστατη αυτή έκδοση, προϊόν συστηματικής έρευνας σαράντα περίπου ετών και εμφανούς συλλεκτικού πάθους του ερευνητή και συγγραφέα κ. Βλαδίμηρου, που με εξαιρετική φροντίδα επιμελήθηκε η εκδοτική εταιρεία *Weblithotechnics Έξαρχος Νικ. & Σία ΟΕ*, έρχεται να καλύψει όχι μόνο ένα σημαντικό κενό της ελληνικής αλλά και της διεθνούς βιβλιογραφίας. Πιστεύω ότι με την προσπάθεια αυτή ο χαλκέντερος ερευνητής εκπλήρωσε το χρέος του προς την πατρίδα, παραδίδοντας στους σύγχρονους και επιγενόμενους μελετητές το θαυμάσιο αυτό πόνημά του.

Η ιστοριογραφία του 1821, όπως εξάλλου και η κάθε ιστοριογραφία, ασχολείται σχεδόν μόνο με τα κορυφαία πρόσωπα, ίσως γιατί αυτά μαζί με τα σημαντικά πολεμικά γεγονότα έχουν το προνόμιο να γίνονται αντικείμενο μελέτης από τους πολλούς. Για να κατανοήσει, όμως, κάποιος πληρέστερα τον επικό αγώνα των εξεγερμένων αγωνιστών του Εικοσιένα θα πρέπει να γνωρίζει τη δράση και την προσφορά των αφανών, όπως αφανείς υπήρξαν και οι περισσότεροι γιατροί. Για τους ιστορικούς, οι γιατροί είναι πρόσωπα άσημα, γιατί δεν διαμορφώνουν εξελίξεις και δεν γράφουν ιστορία με τη δράση τους, γι' αυτό και οι πράξεις τους μέχρι σήμερα δεν έχουν καταγραφεί συστηματικά, παρά μόνον αποσπασματικά από ελάχιστους και πολλές φορές λανθασμένα. Ωστόσο, αν και αφανείς για την ιστορία, οι γιατροί- πολλοί από τους οποίους έδωσαν και τη ζωή τους- υπήρξαν για τους χιλιάδες τραυματισμένους πολεμιστές οι πιο σημαντικοί και αναντικατάστατοι συναγωνιστές τους. Τη στιγμή του πόνου και του φόβου του θανάτου πάντοτε οι γιατροί πρόσφεραν τη βοήθειά τους και τη φροντίδα τους και έδιναν ελπίδα στους πάσχοντες αγωνιστές.

Τα επιστημονικά συγγράμματα αποτελούν όχι μόνο μέσον επικοινωνίας μεταξύ επιστημόνων του ίδιου ή διαφορετικών γνωστικών αντικειμένων αλλά και παράθεσης εξειδικευμένων γνώσεων. Και όταν λέμε επιστημονικό πόνημα, εννοούμε τη συγκροτημένη και τεκμηριωμένη με σαφήνεια αναφορά των παρατηρήσεων και των συμπερασμάτων της έρευνας, που πραγματοποιήθηκε από τον συγγραφέα-ερευνητή. Αυτά τα χαρακτηριστικά πληροί και το πόνημα του κ. Βλαδίμηρου. Το κρίνω, εκ προοιμίου, έργο ζωής και θεωρώ τιμή που το έχω στα χέρια μου, γιατί μέχρι σήμερα συνεχίζω να το μελετώ, ενώ αργότερα θα κοσμεί τη βιβλιοθήκη μου ως ενεργό επιστημονικό βοήθημα με συλλεκτική αξία. Δημιουργήματα, όπως *«Οι Ιατροί στην Παλιγγενεσί-*

α. Με το κορμί των και την επιστήμην των», δεν είναι γνωρίσματα κοινού ανθρώπου. Αποτελούν πνευματικά γεννήματα ιδιαίτερα προικισμένων ατόμων, που σέβονται τους αναγνώστες.

Ο ογκώδης αυτός τόμος αποπνέει άρωμα καλής εποχής, τότε που η συγγραφή δεν αποτελούσε απλή παράθεση τεχνοκρατικών δεδομένων και συρραφή ή αντιγραφή κειμένων αλλά πόνημα μακράς προσωπικής επιστημονικής ενασχόλησης, σπουδής και εμπειρίας γραφής. Με εκπλήσσει ευχάριστα και με χαροποιεί ιδιαίτερα το γεγονός ότι στις μέρες μας είδε το φως της δημοσιότητας τέτοιο βιβλίο. Αν μάλιστα αναλογιστεί κανείς, ότι τέτοια παρόμοια συγγράμματα δεν κυκλοφορούν στη χώρα μας γραμμένα στην ελληνική, τότε μπορεί κανείς εύκολα να αντιληφθεί το μέγεθος αυτού του εγχειρήματος. Δεν θα περίμενε, όμως, κάποιος τίποτε διαφορετικό, αν γνωρίζει τον κ. Λάζαρο Βλαδίμηρο. Ένα γιατρό καταξιωμένο στην ειδικότητα της Μαιευτικής και Γυναικολογίας, την οποία διακόνησε με επιτυχία και ανθρωπιά για περισσότερο από τριάντα πέντε χρόνια, έναν επιστήμονα που με ασίγαστο πάθος όλα αυτά τα χρόνια έστρεψε το ερευνητικό του ενδιαφέρον στη μελέτη και ανάδειξη της Ιστορίας της Ιατρικής, της Ιατρικής Ηθικής & Δεοντολογίας και του διαχρονικού ιατρικού πολιτισμού της χώρας μας και τέλος έναν αναγνωρισμένο συγγραφέα που μέχρι σήμερα συνεχίζει το πρωτότυπο ερευνητικό και συγγραφικό του έργο, για το οποίο έχει αποσπάσει πολλές τιμητικές διακρίσεις και βραβεία από επιστημονικούς φορείς, ιδρύματα και συλλόγους.

Το σύγγραμμα του κ. Βλαδίμηρου, αν και τυποτεχνικά έχει τη μορφή ενός λευκώματος, ουσιαστικά αποτελεί μια άρτια δομημένη μονογραφία για την Ιατρική του Αγώνα, πραγματικά πολύτιμη για τον ειδικό σπουδαστή και μελετητή αλλά και συνάμα απολαυστική για τον απλό αναγνώστη. Το εν λόγω πόνημα συνιστάται ως υπόδειγμα επιστημονικής γραφής και γραπτού επιστημονικού λόγου. Η καθομιλουμένη ελληνική γλώσσα, στην οποία είναι γραμμένο δεν είναι ξύλινη, ρητορική ή φλύαρη αλλά σαφής, επιστημονική και, τολμώ να πω και φιλική, προκλητική για τη συνέχιση της μελέτης. Οι κοινές λέξεις των κειμένων είναι μονοσήμαντες, τοποθετημένες κατά τέτοιο τρόπο, που να μην επιδέχονται παρερμηνεία. Το βιβλίο αυτό, παρά τον μεγάλο του όγκο, δεν φοβίζει και δεν απωθεί, αντίθετα ενθαρρύνει και προσκαλεί. Το λεξιλόγιό του είναι πλούσιο και εξυπηρετεί την ευρύτερη μάθηση του αναγνώστη, κόντρα στην πενία της καθημερινής επαγγελματικής γλώσσας πολλών από μάζ. Οι προτάσεις δεν είναι σχοινοτενείς, βαρύγδουπες ή λογοτεχνίζουσες. Αντίθετα, είναι βραχείες, εύληπτες και ταυτόχρονα πλήρεις και περιεκτικές, απαλλαγμένες από βερμπαλισμούς και δυσερμήνευτους νεολογισμούς. Η δομή των κειμένων επιτρέπει την εύκολη τήρηση σημειώσεων καθώς και την ανεξάρτητη ή παλίνδρομη μελέτη κατά κεφάλαια ή παραγράφους.

Για όλους όσοι ενδιαφέρονται για περαιτέρω μελέτη, η πλούσια παρατιθέμενη βιβλιογραφία καθώς και οι θαυμάσιες επεξηγηματικές υποσημειώσεις στο τέλος κάθε κεφαλαίου επιτρέπουν την προσφυγή σε άλλα συγγράμματα και άρθρα για επιπλέον πληροφορίες. Με εντυπωσίασε τόσο η επιλογή όσο και ο όγκος των πηγών, που χρησιμοποίησε ο συγγραφέας, προκειμένου να τεκμηριώσει το πόνημά του. Γιατί, σε όλα τα κείμενα του βιβλίου, δεν εκφράζονται ατεκμηριώτες προσωπικές απόψεις. Όλα όσα παρατίθενται είναι φιλτραρισμένα και σωστά επιλεγμένα ως προς τη χρησιμότητά τους. Ο κ. Βλαδίμηρος έψαξε με επιμέλεια και σχολαστικότητα και προσέφυγε σε αρχαικό υλικό, εξαντλώντας σχεδόν ό,τι ήταν κατατεθειμένο σε πρωτογενείς και άλλες βιβλιογραφικές πηγές, προκειμένου να τεκμηριώσει το πόνημά του. Μελέτησε δημόσια και ιδιωτικά αρχεία, δημοσιευμένα και αδημοσίευτα ημερολόγια, επισκέφθηκε βιβλιοθήκες, αναζήτησε δημοσιεύματα του ελληνικού και ξένου Τύπου, βασί-

στηκε στη διασταυρωμένη εξέταση των πηγών και προχώρησε στη σύνταξη του πο-
νήματός του.

Ανεξάρτητα από τα εσωτερικά του γνωρίσματα, το σύγγραμμα του κ. Βλαδίμηρου
σε κερδίζει ευθύς εξαρχής με τα εξωτερικά και μόνο χαρακτηριστικά του· το σκληρό-
δετο δέσιμό του με τις χαρακτηριστικές χρυσοτυπίες και την επιλογή του χρώματός
του, τον ισορροπημένο κατά ενότητες αριθμό σελίδων, την εύκολα αναγνώσιμη
γραμματοσειρά και, κυρίως, την επιλογή του φωτογραφικού και εικαστικού υλικού,
που το καθιστά ένα πραγματικά καλαίσθητο δημιούργημα, το οποίο δεν έχει να ζηλέ-
ψει τίποτε από τις αντίστοιχες ξενόγλωσσες εκδόσεις. Οι επικεφαλίδες του βιβλίου
είναι διακριτές και οι μικρές ενότητες σημαντικές, σηματοδοτώντας τη φύση των κει-
μένων που ακολουθεί. Η αρχική εντύπωση που αφήνει το βιβλίο στο φυλλομέτρημά
του και η τελική εμπειρία μετά την ανάγνωσή του συμπίπτουν. Λίγοι είναι οι συγ-
γραφείς που δομούν ένα βιβλίο με τον τρόπο που είναι δομημένο το συγκεκριμένο
σύγγραμμα, πραγματικό υπόδειγμα συγγραφής και επιστημοσύνης.

Ο συγγραφέας, ανεξάρτητα από την αδιαμφισβήτητη επιστημοσύνη του, φαίνεται
να έχει έμφυτο το χάρισμα να γνωρίζει πως να χτίσει ένα επιστημονικό σύγγραμμα. Η
κατανομή της ύλης σε οκτώ κύρια κεφάλαια, που καλύπτουν το πρώτο μέρος του
συγγράμματός του, διευκολύνει τη μελέτη χωρίς πρωθύστερες αναφορές, νοητικά κε-
νά ή παλινωδίες. Στις άριστα διατυπωμένες ενότητες των κειμένων, με την εύκολη
αναγνώριση των υποενοτήτων τους και την άμεση σύλληψη της οργάνωσης και του
νοήματός τους, εξετάζονται η ιατρική αντίληψη στις αρχές του 19ου αιώνα, οι χώροι
όπου πραγματοποιήθηκαν ιατρικές πράξεις, οι διάφορες κατηγορίες γιατρών που υ-
πήρχαν εκείνη την εποχή, η συμμετοχή των γιατρών στην εκπαίδευση και την πολιτι-
κή δραστηριότητα του τόπου, καθώς και διάφορες άλλες πτυχές από τα ιατρικά δρώ-
μενα του Αγώνα. Το αναμενόμενο αποτέλεσμα είναι η ταχεία, αβίαστη και χωρίς πα-
ρανοήσεις μελέτη. Στο δεύτερο μέρος του συγγράμματος, ο συγγραφέας μάς εκπλήσ-
σει ευχάριστα... με τη συστηματική ερευνητική του διείσδυση, στην εποχή που μελε-
τά, κατάφερε να ανασύρει από τη λήθη και άλλα ονόματα αγνώστων μέχρι σήμερα
γιατρών και να μας παρουσιάσει ένα ολοκληρωμένο Λεξικό Ελλήνων και ξένων για-
τρών, στο οποίο έχουν καταχωριστεί 510 βιογραφικά σημειώματα 429 Ελλήνων πτυ-
χιούχων και/ή εμπειρικών υγειονομικών και 81 αλλοδαπών, που έλαβαν μέρος στην
Ελληνική Επανάσταση.

Το συνολικό αποτέλεσμα της προσπάθειας, που κατέβαλε ο κ. Βλαδίμηρος, είναι
να μας χαρίσει ένα ανεκτίμητο ιστορικό τεκμήριο. Με την ελπίδα ότι ο χρόνος θα κα-
ταξιώσει κι αυτή του την προσπάθεια, τον ευχαριστώ και του εύχομαι καλοτάξιδο το
νέο του βιβλίο!